

Sammanfattning

En arbetstagarorganisation har varslat om stridsåtgärd mot dels en utländsk ägare till ett fartyg, dels ett utländskt bolag som sköter bemanningen av fartyget. Arbetstagarorganisationen är inte bunden av kollektivavtal i förhållande till vare sig ägarbolaget eller bemanningsbolaget. Med anledning av en fredspliktsinvändning från arbetsgiversidan yrkar arbetstagarorganisationen interimistisk prövning av den varslade stridsåtgärdens tillåtlighet. Även fråga om sympatiåtgärder från en annan arbetstagarorganisation.

Postadress
Box 2018
103 11 STOCKHOLM
Besöksadress
Stora Nygatan 2 A och B

Telefon
08-617 66 00
Telefax
08-617 66 15
kansliet@arbetsdomstolen.se
www.arbetsdomstolen.se

Expeditionstid
Måndag-fredag
09.00-12.00
13.00-15.00

ARBETSDOMSTOLEN**BESLUT**
2011-12-22
StockholmBeslut nr 95/11
Mål nr A 176/11**KÄRANDE**

1. SEKO Facket för Service och Kommunikation, Box 1105, 111 81 Stockholm
2. Ledarna, Box 12069, 102 22 Stockholm
Ombud för båda: förbundsjuristen Stellan Gärde, LO-TCO Rättsskydd AB,
Box 1155, 111 81 Stockholm

SVARANDE

1. Imperial RoRo Ltd, company number 04716907, 200 Court Road,
SE9 4EW London, United Kingdom
2. OSM Crew Management Inc, c/o OSM Norway AS, Svinoddvn 12,
PO Box 1684, N4857 Arendal, Norge
Ombud för 1: advokaterna Per-Olov Sköld och Jonas Lindblad, Advokatfirman
Vinge KB, Box 11025, 404 21 Göteborg

SAKEN

stridsåtgärder; nu fråga om interimistiskt beslut

Bakgrund och yrkanden m.m.

Fartyget M/S Vasaland ägs av det engelska aktiebolaget Imperial RoRo Ltd (Imperial) med säte i England. Fartyget seglar under Storbritanniens flagga. Fartyget har sedan år 2010 i huvudsak trafikerat linjen Helsingborg–Travemünde (Sverige–Tyskland). Fartygets bemanning består bl.a. av filippinska officerare och sjömän. Bemanningen av fartyget, såvitt avser den filippinska besättningen, sköts av bemanningsföretaget OSM Crew Management Inc (OSM).

Det råder inte något kollektivavtalsförhållande mellan SEKO eller Ledarna å ena sidan och Imperial eller OSM å andra sidan. Varken SEKO eller Ledarna har några medlemmar bland de anställda ombord på fartyget. Den filippinska besättningen är medlemmar i den filippinska fackföreningen Associated Marine Officers' and Seaman's Union of the Philippines (AMOSUP).

OSM är bundet av ett kollektivavtal som träffats mellan OSM och den engelska fackföreningen Nautilus International (Nautilus). Vidare föreligger kollektivavtal mellan OSM och AMOSUP som bl.a. innehåller bestämmelser om lön för olika kategorier av befattningshavare. Kollektivavtalet mellan OSM och Nautilus gäller ombord på M/S Vasaland. Avtalet, som löper ut den 31 december 2011, innehåller bl.a. följande bestämmelser.

The COMPANY and the UNION agree that:

1. All seafarers employed on the ships listed in the Appendix to this Agreement shall be employed in accordance with the OSM/Nautilus UK TCC Agreement (based on the IBF Model TCC Agreement);

3. Notwithstanding Article 1, the Russian, Polish and Filipino seafarers are employed as per the Seafarers Union of Russia (SUR), Polish Seafarers' Union (PSU) and AMOSUP ITF approved IBF TCC agreements entered into by those unions and the COMPANY or its representative agencies;

4. The COMPANY will incorporate the agreed terms and conditions into the individual contract of employment of each and every officer and rating and into the Crew Agreement in accordance with the relevant UK and IOM regulations;

SEKO varslade i en skrift den 21 oktober 2011 bl.a. Imperial om en stridsåtgärd. Den har följande innehåll.

Varsel om partiella stridsåtgärder i form av nyanställningsblockad avseende det engelskflaggade fartyget M/V Vasaland

SEKO har begärt ett hängavtal till befintligt kollektivavtal, som reglerar lönenivåerna för det filippinska sjöfolket ombord i det engelskflaggade fartyget Vasaland, som går i linjetrafik mellan Helsingborg, Sverige och Travemünde, Tyskland. Då vi efter förhandling den 27 maj samt den 4 oktober 2011 inte kommit överens om lönenivåerna varslar vi om partiella stridsåtgärder i form av nyanställningsblockad. Stridsåtgärden träder i kraft den 4 november 2011.

Sympatiåtgärder kommer att begäras.

Det kollektivavtal som SEKO har begärt med Imperial och OSM, och som den varslade stridsåtgärden avser, innehåller bl.a. följande bestämmelser.

§ 1 SEKO has made a request for a second level Collective Bargaining Agreement on the vessel MV **Vasaland**

§ 4 This agreement forms a parallel second level CBA in relation to the present TCC/IBF agreement signed for the vessel. The minimum conditions regulated in this second level CBA are in accordance with the wages in attachment 1 and will in no case decrease any already employed seafarer's wage or other remunerations. This second level CBA will in this part form an addendum to the present TCC/IBF agreement.

§ 5 It is agreed that owners/managers shall propose to employees that the conditions in this agreement shall be put into the employment contracts with the seafarers on MV **Vasaland**, valid from the date of this agreement, and according to the attached additional employment benefits.

§ 9 This CBA shall form part of the Collective Bargaining Agreement (TCC/IBF) signed in Arendal/London between OSM Crew Management Inc and Nautilus EK.

§ 10 SEKO reserves the right to renegotiate the wage scale in December 2011 and thereafter on an annual basis.

I en skrift till Medlingsinstitutet daterad den 28 oktober 2011 anförde Imperial att den av SEKO varslade stridsåtgärden ska ses som otillåten enligt såväl engelsk som svensk lag. Inställningen har av SEKO och Ledarna tolkats som en fredspliktsinvändning.

Ledarna har enligt uppgift gett in ett varsel till Medlingsinstitutet om sympatiåtgärder i form av vägran att utföra lastning och lossning av M/V Vasaland till stöd för SEKO:s stridsåtgärd.

SEKO och Ledarna har den 3 november 2011 väckt talan vid Arbetsdomstolen mot Imperial och OSM.

SEKO har yrkat att Arbetsdomstolen förklarar att SEKO är oförhindrat att vidta stridsåtgärd i enlighet med utfärdat varsel avseende fartyget M/S Vasaland. SEKO har vidare yrkat att Arbetsdomstolen interimistiskt för tiden intill dess tvisten slutligt har prövats förordnar att SEKO är oförhindrat att vidta stridsåtgärd i enlighet med utfärdat varsel.

Ledarna har yrkat att Arbetsdomstolen förklarar att Ledarna är oförhindrat att vidta stridsåtgärder i enlighet med utfärdat varsel avseende fartyget M/S Vasaland. Ledarna har vidare yrkat att domstolen interimistiskt för tiden intill dess tvisten slutligt har prövats förordnar att Ledarna är oförhindrat att vidta stridsåtgärder i enlighet med utfärdat varsel.

Imperial har bestritt yrkandena om interimistiskt beslut och i första hand gjort gällande att Arbetsdomstolen inte ska pröva dessa yrkanden.

OSM har ännu inte delgetts stämning i målet.

Arbetsdomstolen har den 15 december 2011 hållit särskilt sammanträde för behandling av SEKO:s och Ledarnas yrkanden om interimistiskt förordnande såvitt avser Imperial. OSM har inte närvarat vid sammanträdet. De närvarande parterna, SEKO och Ledarna å ena sidan och Imperial å andra sidan, har åberopat viss skriftlig bevisning.

Till utveckling av sin talan i frågan om interimistiskt förordnande har parterna anfört i huvudsak följande.

SEKO och Ledarna

Bakgrund

Fartyget M/S Vasaland, som tidigare har gått i annan linjetrafik, har sedan år 2010 gått i linjetrafik mellan Sverige och Tyskland. Besättningen på fartyget består huvudsakligen av filippinska sjömän. Ombord på fartyget gäller kollektivavtal tecknat med den engelska fackföreningen Nautilus. I jämförelse med tyska och svenska kollektivavtal, som gäller för andra arbetsgivare som driver liknande färjetrafik mellan Sverige och Tyskland, har det engelska kollektivavtalet lönenivåer som motsvarar cirka 40 procent av lönenivåerna i de tyska och svenska kollektivavtalen. Arbetsgivarens kostnad är alltså enligt det engelska kollektivavtalet väsentligt lägre än vad som är fallet enligt tyska och svenska kollektivavtal rörande samma arbete inom samma region i Europa. De lönenivåer som tillämpas för den filippinska besättningen på M/S Vasaland utgör i förhållande till övriga rederier social dumpning och skapar en orimlig konkurrenssituation.

Enligt kriterierna i Internationella Transportarbetarefederationens (ITF) Aten-policy uppfyller M/S Vasaland, genom att på regelbunden basis gå mellan två hamnar, kraven för att utgöra en färja. För färjor tillkommer förhandlingsrätten enligt ITF antingen Tyskland eller Sverige i det aktuella fallet. För att undvika social dumpning och en ohållbar konkurrenssituation har SEKO, som alltså har förhandlingsrätt, försökt lösa frågan genom att begära tilläggsavtal med fartygets ägare, Imperial, och det bolag som sköter bemanningen av fartyget, OSM. SEKO kontaktade Imperial redan år 2010 och har försökt att förhandla i frågan. SEKO har genom att förhandla försökt undvika att skador ska uppstå på konkurrenssituationen och att anställda ombord på andra fartyg i samma region ska drabbas. Avsikten har även varit att de anställda ombord på M/S Vasaland ska erbjudas en ersättning i nivå med övriga sjömän inom samma region. Frågan har förhandlats i cirka ett och ett halvt år utan att parterna har nått någon överenskommelse. Detta ledde till att SEKO den 21 oktober 2011 varslade Imperials och OSM:s representanter i Sverige om stridsåtgärd. Stridsåtgärden var tänkt att träda i kraft den 4 november 2011. Ledarna har i skrift till Medlingsinstitutet varslat om sympatiåtgärder att träda i kraft samtidigt som SEKO:s varslade stridsåtgärd. Medlingsinstitutet tar normalt kontakt med berörda arbetsgivare när ett varsel kommer in. De arbetsgivare som har varit berörda av Ledarnas varsel har haft kännedom om att Ledarna har varslat om sympatiåtgärder. Till följd av arbetsgiversidans fredspliktsinvändning meddelade Ledarna Medlingsinstitutet att man sköt på verkställigheten av sympatiåtgärderna. Ledarna vill få ett förhandsbesked om dess tilltänkta sympatiåtgärder är lovliga eller inte och Arbetsdomstolen bör ta upp denna del av målet till prövning oavsett om korrekt varsel skett till alla inblandade arbetsgivare eller inte.

Behörighet för Arbetsdomstolen att fatta interimistiskt beslut

Enligt SEKO:s och Ledarnas uppfattning föreligger möjlighet för Arbetsdomstolen att fatta ett interimistiskt beslut i frågan om de varslade stridsåtgärderna är lovliga eller inte. Arbetsdomstolen har flera gånger tidigare meddelat interimistiskt förordnande på yrkande av arbetstagersidan i fall då en varslad stridsåtgärd har mötts av en fredspliktsinvändning från arbetsgiversidan.

Lagvalsfrågan

Bestämmelser om lagval avseende utomobligatoriska förhållanden finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 864/2007, den s.k. Rom II-förordningen. Enligt dess artikel 9 är tillämplig lag för en utomobligatorisk förpliktelse avseende ansvar för stridsåtgärder på arbetsmarknaden, lagen i det land där åtgärderna kommer att genomföras eller har genomförts. Målet rör stridsåtgärd som har varslats i Sverige av SEKO som är en svensk facklig organisation. Den varslade stridsåtgärden avser en nyanställningsblockad riktad till SEKO:s medlemmar i Sverige att inte ta anställning hos Imperial eller OSM. Det har inte vidtagits några åtgärder ombord på M/S Vasaland och SEKO har inte begärt att de anställda på fartyget ska vidta någon åtgärd. SEKO:s avtalskrav innefattar inte några åtaganden för de anställda på fartyget utan rör sig endast om förpliktelser mellan SEKO å ena sidan och Imperial och OSM å andra sidan. Det innebär att det är fråga om åtgärder som kommer att genomföras på svensk arbets-

marknad varför svensk lag ska tillämpas på de varslade stridsåtgärderna. Vidare gäller enligt Arbetsdomstolens praxis att den part som åberopar utländsk lagstiftning har en skyldighet att ge in en utredning om den utländska lagen och dess tillämpningsområde. Svaranden har inte gett in en tillräcklig utredning av den engelska rätten i förevarande fall, varför svensk rätt även av det skälet ska tillämpas.

Stridsåtgärdernas lovlighet

SEKO har vid förhandlingar och vid framställandet av krav på kollektivavtal varit tydligt med att man respekterar det engelska kollektivavtal som gäller ombord på fartyget. Vad SEKO har begärt är ett andrahandsavtal som ska leva parallellt med och med respekt för det engelska kollektivavtalet. SEKO har inte framställt något krav på att det begärda kollektivavtalet ska behandlas som ett förstahandsavtal. SEKO har i och för sig uppfattningen att andrahandsavtalet inom ramen för en rättslig prövning kan komma att få effekt som ett förstahandsavtal. Det är dock inte något som SEKO kräver ett ställningstagande till inom ramen för sin begäran om kollektivavtal eller aktuella stridsåtgärder. Det är således inte fråga om att undantränga kollektivavtal. Förbunden kan för medlemmar och mot arbetsgivare i Sverige vidta stridsåtgärder i en liknande situation varför det ur ett EU-rättsligt perspektiv inte kan vara fråga om diskriminering av en utländsk arbetsgivare. Syftet med stridsåtgärderna är att få till stånd ett kollektivavtal. Förbunden har enligt 2 kap. 14 § regeringsformen rätt att vidta stridsåtgärder, om inte annat följer av lag eller avtal. Det finns inget uttryckligt lagstöd för att begränsa förbundens stridsrätt i förevarande fall. Förbundens rätt till stridsåtgärder följer vidare av Europakonventionens artikel 11. Eftersom den filippinska besättningen inte är medlemmar i den kollektivavtalsbärande organisationen Nautilus är de inte i sig bundna av något kollektivavtal och de har inte heller någon fredsplikt. Det innebär att SEKO är oförhindrat att med stöd av stridsåtgärder begära avtal för besättningen. Av Arbetsdomstolens avgörande 2009 nr 39 framgår att det inte krävs fullmakt för förbundet eller att förbundet har medlemmar ombord på fartyget för att SEKO ska kunna kräva avtal med stöd av stridsåtgärder. Lovligheten av stridsåtgärderna påverkas inte av om det kollektivavtal, som stridsåtgärderna kan komma att leda fram till, är ogiltigt.

Grunder för talan

De varslade stridsåtgärderna är inte olovliga såsom stridande mot lag. Det kollektivavtal som SEKO vill framtvinga med stridsåtgärderna är ett andrahandsavtal med förpliktelser mellan SEKO å ena sidan och Imperial och OSM å andra sidan. De varslade stridsåtgärderna och det begärda kollektivavtalet har inte som syfte att undantränga kollektivavtal som gäller ombord på M/S Vasaland.

För det fall Arbetsdomstolen skulle anse att det är fråga om ett undanträngande, så är varslade stridsåtgärder ändå lovliga med hänsyn till 2 kap. 14 § regeringsformen och Europakonventionens artikel 11. Därtill är den filippinska besättningen på M/S Vasaland inte bundna av fredsplikt eftersom de inte är medlemmar i den kollektivavtalsbärande organisationen Nautilus.

Imperial

Bakgrund

SEKO har i sin hantering av ärendet felaktigt utgått från att M/S Vasaland är en färja och motiverat krav på kollektivavtal utifrån denna uppfattning. Fartyget är dock inte en färja utan ett ro-ro-lastfartyg. Det finns stora skillnader mellan fartygstyperna bl.a. i fråga om hur många passagerare fartygen får ta, typ av last och intäktslag. Det framgår inte heller av ITF:s Atenpolicy att ett fartyg skulle vara en färja bara för att det går i regelbunden trafik mellan två hamnar. Mot bakgrund av att det inte är fråga om någon färja kan M/S Vasaland inte anses konkurrera med övrig färjetrafik i det aktuella området. Det är vidare felaktigt att lönekostnaderna för den filippinska besättningen på fartyget skulle vara väsentligt lägre än vad som är fallet med de sjömän i området för vilka svenska och tyska kollektivavtal är tillämpliga. Det kan således inte vara fråga om någon social dumpning.

Det är riktigt att SEKO har varslat om stridsåtgärd på sätt som har gjorts gällande i målet och att en fredspliktsinvändning mot den varslade stridsåtgärden har gjorts. Vad beträffar Ledarna har dock inte något varsel avseende sympatiåtgärder lämnats till vare sig Imperial eller OSM. Någon kommunikation från Medlingsinstitutet har heller inte förevarit beträffande Ledarna. Följaktligen har inte heller någon fredspliktsinvändning gjorts i den delen. Mot bakgrund av att något varsel inte mottagits från Ledarna ska begäran om interimistiskt förordnande i den delen avslås redan av den anledningen.

Behörighet för Arbetsdomstolen att fatta interimistiskt beslut

Eftersom kollektivavtalet mellan OSM och Nautilus löper ut den 31 december 2011, kommer det från och med den 1 januari 2012 inte att föreligga något kollektivavtal för besättningen på M/S Vasaland. SEKO kommer från det senare datumet inte att kunna kräva kollektivavtal i den form som krävs nu. Det är därför meningslöst med ett interimistiskt beslut nu.

Lagvalsfrågan

Artikel 9 i Rom II-förordningen avser skadeståndstalan och reglerar inte vilket lands lag som ska tillämpas i fråga om en part vill få fastställt att viss stridsåtgärd är lovlig. Av doktrin framgår att aktuell bestämmelse inte avser stridsåtgärders lovlighet. Enligt svensk internationell privaträtt gäller därför huvudregeln att lagen i den stat där fartyget är registrerat, dvs. flaggans lag, ska tillämpas på rättsförhållandena ombord på M/S Vasaland. Det är således engelsk lag och inte svensk lag som gäller ombord på M/S Vasaland och som ska tillämpas vid bedömningen av stridsåtgärdernas lovlighet. I förvarande fall rör det sig om stridsåtgärder riktade mot arbete ombord på ett engelskt fartyg, dvs. en engelsk arbetsplats. Det är även i England som stridsåtgärderna får effekt eftersom ägaren till fartyget är engelsk. Stridsåtgärdernas lovlighet ska därför inte avgöras av svensk lag utan av engelsk lag. Enligt engelsk lag är det olovligt att vidta stridsåtgärder mot annan än den egna arbetsgivaren.

Stridsåtgärdernas lovlighet

SEKO:s avsikt, med det kollektivavtal som varslad stridsåtgärd avser, är att höja lönenivåerna för de anställda ombord på M/S Vasaland. Det bestrids att det skulle vara fråga om ett andrahandsavtal på sätt som förbunden har gjort gällande. Det är felaktigt att det begärda kollektivavtalet inte skulle ge besättningen möjlighet att ställa krav på sin arbetsgivare. SEKO kräver nämligen att det begärda kollektivavtalet ska utgöra en del av det befintliga kollektivavtalet mellan OSM och Nautilus. Av punkten 3 i det engelska kollektivavtalet framgår att den filippinska besättningens anställningar regleras av de villkor, som följer av tecknat kollektivavtal mellan AMOSUP och OSM och att även detta avtal är godkänt av ITF. Det framgår vidare av punkten 4 i det nämnda kollektivavtalet att dess villkor ska inkorporeras i de enskilda anställningsavtalen. Med hänvisning till det kollektivavtal som SEKO har begärt kan besättningsmännen således vända sig till sin arbetsgivare och begära att de ska bli erbjudna högre lönenivåer än enligt nämnda kollektivavtal, vilka också blivit en del av deras enskilda anställningsavtal. Det är uppenbart att det begärda kollektivavtalet syftar till att undanröja och ersätta de filippinska besättningsmännens befintliga lönevillkor. Det begärda kollektivavtalet skulle således få en undanträngande effekt.

Vidare är SEKO inte behörigt att företräda besättningen ombord på M/S Vasaland. Fartyget utgör en utländsk arbetsplats. Varken fullmakt eller medlemskap föreligger mellan de anställda och SEKO. Besättningsmännen har inte på något vis uppdragit åt SEKO att tillvarata deras intressen och företräda dem för att förändra deras avtal.

De varslade stridsåtgärderna har till syfte att framtvinga ett avtal som på civilrättslig grund skulle bli ogiltigt på grund av bristande behörighet. Ett sådant påtvingat avtal är ogiltigt enligt engelsk rätt, vilket är den rättsordning som är tillämplig på arbetsplatsen. Även för det fall svensk rätt skulle vara tillämplig i behörighetsfrågan gäller att en fackförening endast kan ingå bindande kollektivavtal på uppdrag av anställda. Stridsåtgärderna är därför olovliga. 2 kap. 14 § regeringsformen tillkom inte med syftet att ge fackliga organisationer rätt att framtvinga avtal som inte kan bli giltiga.

Grunder för bestridandet

Engelsk lag är tillämplig för bedömningen huruvida de varslade stridsåtgärderna ska anses vara lovliga. Enligt engelsk lag är SEKO:s nyanställningsblockad olovlig.

Även för det fall svensk lag skulle anses vara tillämplig för bedömningen av stridsåtgärdernas lovlighet är stridsåtgärderna olovliga. De strider mot fredspliktsreglerna eftersom de syftar till att, i strid med 42 § medbestämmandelagen, undantränga eller ändra på M/S Vasaland gällande kollektivavtal och besättningens lönevillkor. En eventuell tillämpning av undantagsregleringen i 42 a § första stycket medbestämmandelagen i förevarande fall skulle vara i strid med EU-rättsliga bestämmelser om diskriminering och fri rörlighet.

Även om Arbetsdomstolen skulle komma fram till att det är fråga om ett andrahandsavtal och inte ett undanträngande är stridsåtgärderna olovliga, eftersom SEKO inte har haft behörighet att företräda besättningen på M/S Vasaland. Stridsåtgärderna har till syfte att framtvunga ett avtal som på civilrättslig grund skulle bli ogiltigt på grund av bristande behörighet. Eftersom avtalet skulle bli ogiltigt, är inte heller stridsåtgärderna lovliga.

2 kap. 14 § regeringsformen tillkom inte med syftet att ge fackliga organisationer rätt att framtvunga avtal som inte kan bli giltiga.

Skäl

Arbetsdomstolen har att ta ställning till av SEKO och Ledarna framställda yrkanden om att förbunden för tiden intill dess tvisten slutligt har prövats är oförhindrade att vidta stridsåtgärder i enlighet med utfärdade varsel avseende fartyget M/S Vasaland för att understödja SEKO:s krav på kollektivavtal för fartyget med dess ägare Imperial och bemanningsföretaget OSM. Prövningen avser endast yrkandena såvitt de riktats mot fartygets ägare Imperial. Imperial har bestritt förbundens yrkanden i sak.

Ska yrkandena om interimistiskt beslut prövas?

Imperial har i första hand hävdad att Arbetsdomstolen inte ska pröva yrkandena, eftersom det från och med den 1 januari 2012 inte kommer att föreligga något för fartyget gällande kollektivavtal med den engelska fackföreningen Nautilus. Enligt Imperials uppfattning är det därför meningslöst med ett interimistiskt beslut nu.

Enligt fast praxis har Arbetsdomstolen ansett sig oförhindrad att på yrkande av arbetstagsidan meddela interimistiskt förordnande av aktuellt slag i fall då en varslad stridsåtgärd har mötts av en fredspliktsinvändning från arbetsgivarsidan (se t.ex. AD 2005 nr 110). Arbetsdomstolen finner att det finns förutsättningar för att nu pröva förbundens yrkanden såvitt avser Imperial.

Ledarnas yrkande om interimistiskt beslut

När det gäller det av Ledarna framställda yrkandet om interimistiskt beslut har Imperial invänt dels att Imperial inte förrän vid sammanträdet i Arbetsdomstolen fått del av något varsel från Ledarna, dels att Imperial inte gjort någon fredspliktsinvändning.

Ledarna har i samband med sammanträdet inför Arbetsdomstolen gett in en varselhandling ställd till Medlingsinstitutet och anfört att Ledarna skickat varslet till Medlingsinstitutet samt att de arbetsgivare som skulle komma att beröras har fått information om varslet.

Enligt Arbetsdomstolens bedömning har Ledarna inte förmått göra sannolikt att Imperial fått del av varslet före sammanträdet inför Arbetsdomstolen eller att Imperial har gjort en fredspliktsinvändning. Redan mot den bakgrunden finner Arbetsdomstolen att det inte för närvarande finns förutsättningar att bifalla

Ledarnas yrkande om interimistiskt förordnande. Ledarnas yrkande ska alltså avslås.

Arbetsdomstolen går härfter över till att pröva vilket lands lag som ska tillämpas vid bedömningen av om SEKO:s varslade stridsåtgärd är tillåten.

Lagvalsfrågan

Imperial har gjort gällande att det är flaggans lag som ska tillämpas vid den bedömningen, medan SEKO:s ståndpunkt är att svensk rätt ska tillämpas enligt Rom II-förordningen.

SEKO, som är en svensk arbetstagarorganisation, har i Sverige varslat om stridsåtgärd i form av nyanställningsblockad avseende fartyget som går under brittisk flagg i syfte att få till stånd kollektivavtal för fartyget med fartygets utländska ägare och bemanningsföretag. Det har inte gjorts gällande att besättningen på fartyget, den arbetstagarorganisation som besättningen är medlemmar i eller Nautilus, som har träffat ett kollektivavtal som gäller för fartyget, är inblandade i någon arbetskonflikt eller önskar SEKO:s understöd.

I rättspraxis från tiden före Rom II-förordningen har i motsvarande situationer svensk rätt ansetts tillämplig på frågan om stridsåtgärdens lovlighet (se t.ex. AD 1989 nr 120), vilket får anses vara innebörden av svensk internationell privaträtt.

I juli 2007 antogs Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 864/2007 av den 11 juli 2007 om tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser (Rom II), EUT L 199, 31.7.2007, s. 40, Celex 32007R0864, den s.k. Rom II-förordningen, som numera gäller i Sverige. Enligt huvudregeln i artikel 4.1 ska, i fråga om en utomobligatorisk förpliktelse som har sin grund i en skadeståndsgrundande händelse, lagen i det land där skadan uppkommer tillämpas, oavsett i vilket land den skadevållande händelsen inträffade och oavsett i vilket eller vilka länder indirekta följder av händelsen uppkommer. Av ingressens p. 19 framgår att särskilda regler bör införas för speciella skadeståndsgrundande händelser där regeln inte tillgodoser behovet av en rimlig balans mellan berörda intressen. När det gäller ansvar för skador orsakade av stridsåtgärder på arbetsmarknaden ska enligt artikel 9 lagen i det land där åtgärderna har genomförts eller kommer att genomföras tillämpas, om inte båda parter hade sin vanliga vistelseort i ett och samma land. I ingressens p. 28 förklaras att den särskilda regeln om stridsåtgärder i artikel 9 inte påverkar villkoren för utövandet av sådana åtgärder i enlighet med nationell lagstiftning och inte heller påverkar den rättsliga statusen för fackföreningar eller arbetstagarrepresentativa organisationer enligt medlemsstaternas lagstiftning.

Imperial har i första hand gjort gällande att den omnämnda artikel 9 avser skadeståndstalan och att artikeln inte är tillämplig på en talan om stridsåtgärds tillåtlighet. SEKO anser att artikel 9 är tillämplig.

Imperial har vidare gjort gällande att SEKO:s nyanställningsblockad avser arbete ombord på ett fartyg under brittisk flagg och att det därför rör sig om en blockad riktad mot en engelsk arbetsplats. Imperial har även anfört att det är i England

som stridsåtgärden får sin effekt eftersom fartygets ägare är engelsk. Mot detta har SEKO invänt att den varslade nyanställningsblockaden innebär en uppmaning till förbundets medlemmar i Sverige att inte ta anställning hos Imperial eller OSM. SEKO har anfört att varslet delgetts Imperials och OSM:s representanter i Sverige. Den varslade åtgärden kommer enligt SEKO att vidtas på svensk arbetsmarknad och inga åtgärder kommer enligt förbundet att vidtas ombord på fartyget.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning.

Artikel 9 i Rom II-förordningen reglerar inte uttryckligen vilket lands lag som ska tillämpas i fråga om en fastställsetalan om varslade stridsåtgärders lovlighet och ingressens p. 28 talar närmast för att frågan om stridsåtgärders lovlighet i sig har lämnats utanför regleringen i den förordningen. Mycket talar enligt Arbetsdomstolens mening för att Sverige i och för sig är det land där SEKO:s varslade stridsåtgärd i form av nyanställningsblockad kommer att genomföras i den mening som avses i artikel 9 i Rom II-förordningen. För den händelse förordningen skulle vara tillämplig i fråga om SEKO:s talan utpekas alltså svensk lag som tillämplig. Skulle förordningen å andra sidan inte vara tillämplig, följer som framgått av svensk internationell privaträtt att svensk rätt ska tillämpas vid bedömningen av stridsåtgärdens lovlighet. Mot den bakgrunden anser Arbetsdomstolen att svensk rätt nu ska tillämpas vid bedömningen av lovligheten av SEKO:s stridsåtgärd.

Arbetsdomstolen går härfter över till att pröva frågan om den varslade stridsåtgärdens lovlighet enligt svensk rätt.

Stridsåtgärdens lovlighet

Enligt 2 kap. 14 § regeringsformen har en förening av arbetstagare rätt att vidta stridsåtgärder på arbetsmarknaden, om inte annat följer av lag eller avtal.

Regler om begränsningar i rätten att vidta stridsåtgärder återfinns i medbestämmandelagen. I 41 § anges i vilka fall fredsplikt råder för arbetstagare och arbetsgivare som är bundna av kollektivavtal. I ett av de s.k. punktförbuden i den bestämmelsen anges att en stridsåtgärd inte får vidtas för att åstadkomma ändring i kollektivavtalet. Fredsplikten innebär bl.a. ett förbud mot att vidta eller delta i blockad. I 42 § första stycket medbestämmandelagen anges att en arbetsgivar- eller arbetstagarorganisation inte får anordna eller på annat sätt föranleda en olovlig stridsåtgärd eller genom understöd eller på annat sätt medverka vid en olovlig stridsåtgärd.

Utgångspunkten är att en arbetstagarorganisation kan vidta stridsåtgärder till stöd för ett anspråk på kollektivavtal för ett tillämpningsområde där kollektivavtal redan gäller mellan arbetsgivaren och en annan arbetstagarpart, trots att det ytterligare kollektivavtalet strider mot det redan befintliga. Att avtalen strider mot eller är oförenliga med varandra är ett problem som löses inte genom förbud mot stridsåtgärder i syfte att få det senare avtalet till stånd utan genom rättsprinciper om konkurrens mellan olika kollektivavtal. Situationen är en annan i fall då stridsåtgärden framstår som ett angrepp på det redan befintliga avtalet. I ett

sådant fall strider stridsåtgärden mot 42 § medbestämmandelagen. De situationer som avses är sådana där en utomstående arbetstagarorganisation inte enbart för egen räkning ställer krav på ett konkurrerande kollektivavtal utan uttryckligen fordrar att arbetsgivaren ska tillämpa det kollektivavtal som organisationen begär även på anställda som är medlemmar i den arbetstagarorganisation som är part i det redan befintliga kollektivavtalet och därmed bundna av avtalet (se AD 1989 nr 120 och AD 2005 nr 110).

Imperial har i första hand gjort gällande att stridsåtgärden är olovlig eftersom den strider mot ovan nämnda fredspliktsregler genom att den syftar till att i strid med 42 § medbestämmandelagen undantränga eller ändra för fartyget gällande kollektivavtal och lönevillkor för besättningen. SEKO har bestritt att stridsåtgärden har detta syfte och har anfört att syftet med stridsåtgärden är att framtvunga ett s.k. andrahandsavtal med Imperial och OSM. SEKO har därutöver hävdade att den ovan nämnda principen inte gäller i detta fall, trots att de filippinska arbetstagarnas villkor regleras i kollektivavtal, eftersom dessa inte är medlemmar i Nautilus.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning.

Det är ostridigt att det inte råder något kollektivavtalsförhållande mellan SEKO eller Ledarna å ena sidan och Imperial eller OSM å andra sidan, att varken SEKO eller Ledarna har några medlemmar bland de anställda ombord på fartyget och att de filippinska besättningsmännen är medlemmar i den filippinska fackföreningen AMOSUP.

Imperial har utan invändning från SEKO gjort gällande att OSM är bundet dels av ett kollektivavtal med Nautilus som innebär bl.a. att den filippinska besättningen på fartyget ska anställas på lönevillkor som gäller enligt ett kollektivavtal som AMOSUP tecknat, dels av det kollektivavtal som AMOSUP tecknat och som innehåller de materiella lönevillkor – en lönelista – som tillämpas för den filippinska besättningen på fartyget.

Det kollektivavtal som SEKO har begärt anger att ”owners/managers” ska föreslå arbetstagarna på fartyget att villkoren enligt det avtalet ska införlivas i deras anställningsavtal. De belopp avseende löner för olika befattningshavare som räknas upp i bilaga till det begärda avtalet är andra – högre – än de belopp som anges i en motsvarande uppräkningsbilaga till det kollektivavtal som AMOSUP tecknat och som OSM är bundet av.

Av de av SEKO föreslagna avtalsvillkoren framgår att arbetstagarna på fartyget endast ska *föreslås* lön enligt det begärda kollektivavtalet. Trots den formuleringen ger, enligt Arbetsdomstolens mening, den hittillsvarande utredningen inte stöd för någon annan bedömning än att SEKO med den varslade stridsåtgärden syftar till att få till stånd ett kollektivavtal med andra anställningsvillkor för de filippinska besättningsmännen – högre löner – än de som gäller enligt lönelistan i det kollektivavtal AMOSUP tecknat för sina medlemmar och som OSM är bundet av och skyldigt att tillämpa enligt kollektivavtalet med Nautilus. Mot den bakgrunden finner Arbetsdomstolen för närvarande inte annat utrett än att stridsåtgärden har till syfte att på ett otillåtet sätt undantränga lönevillkoren för

AMOSUP:s medlemmar på fartyget, som regleras av det kollektivavtal som både OSM och AMOSUP är bundna av. Domstolen kan inte dela SEKO:s synsätt att ett sådant undanträngande av det rådande kollektivavtalet skulle vara tillåtligt på grund av att arbetstagarna inte är medlemmar i Nautilus.

SEKO:s invändningar att stridsåtgärden skulle vara lovlig med stöd av 2 kap. 14 § regeringsformen och Europakonventionen föranleder inte någon annan bedömning.

Med denna bedömning saknar Arbetsdomstolen skäl att pröva Imperials andrahandsgrunder.

Det anförda betyder att SEKO:s yrkande om interimistiskt förordnande nu ska avslås.

Arbetsdomstolens ställningstagande

Arbetsdomstolen avslår de av SEKO Facket för service och kommunikation och Ledarna framställda yrkandena om interimistiskt förordnande.

Ledamöter: Karin Renman, Sören Öman, Inga Jerkeman, Lars-Erik Tour, Anders Hagman, Stina Nilsen och Bengt G. Nilsson. Enhälligt.

Sekreterare: Björn Länsisyrjä